



גיליון 3, יולי 2018

**אשגר התכנית לחקר יחסי יהודים-ערבים בישראל במכון למחקרי ביטחון לאומי
בשיתוף מרכז תמי שטינמץ למחקרי שלום באוניברסיטת תל-אביב, בחסות קרן
ניובאואר, פילדלפיה.**

2	דבר המערכת
3	מאמרים
3	ברית ערבית – ממשלתית
6	הנשים הערביות בישראל – לקראת יותר ייצוג והשפעה ברשויות המקומיות
8	מדד הביטחון האישי בחברה הערבית 2017
11	קישורים והפניות



דבר המערכת

קוראות נכבדות, קוראים נכבדים,
אנחנו שמחים להביא בפניכם את הגיליון השלישי של "הדים – אصداء", אשגר התכנית לחקר יחסי יהודים-ערבים בישראל של המכון למחקרי ביטחון לאומי, בשיתוף מרכז תמי שטינמץ למחקרי שלום, אוניברסיטת תל-אביב.

הגיליון הנוכחי כולל שלושה מאמרים. המאמר הראשון הוא של ד"ר דורון מצא, עמית מחקר בתכנית לחקר יחסי יהודים-ערבים. המאמר עוסק בשינוי המשמעותי שעוברת הפוליטיקה הערבית, וההתכנסות של הזרם המרכזי של המנהיגות הערבית בישראל לאסטרטגיה פוליטית המבוססת על שיתוף פעולה מעשי, אך לא מוצהר, עם הממשלה. שיתוף זה נוצר ומתבצע סביב תכנית החומש לקידום כלכלי של החברה הערבית, שהתקבלה בדצמבר 2015 כהחלטת ממשלה 922.

המאמר השני הוא של גבי ופאא' שאהין-טראד, מנכ"לית עמותת אל-זהראא' לקידום מעמד האישה, יחד עם ח'דר סואעד. המאמר דן בבעיה הנמשכת של ייצוג-חסר של הנשים הערביות ברשויות המוניציפאליות הערביות, ואת הקמפיין של ארגוני נשים בחברה הערבית למען העלאת שיעור הייצוג של הנשים, לקראת הבחירות המוניציפאליות שייערכו בסוף אוקטובר.

המאמר השלישי הוא של עו"ד רסול סעדה, מנהל מיזם קהילות בטוחות של עמותת יוזמות קרן אברהם. המאמר מציג את "מדד הביטחון האישי" המשרטט תמונת מצב של האלימות, הביטחון האישי והשיטור ביישובים הערביים בשנת 2017, ומציע המלצות לשיפור הביטחון האישי ביישובים הערביים.

אנו מאחלים לכם קריאה מהנה ומועילה.

מערכת הדים – אصداء

ח'דר סואעד, ד"ר מאיר אלרן וד"ר אפרים לביא



מאמרים

ברית ערבית – ממשלתית

ד"ר דורון מצא

בשנים האחרונות עוברת הפוליטיקה הערבית שינוי משמעותי. כמעט מתחת לפני השטח ומבלי שהדברים יקבלו ביטוי מוצהר, מתכנס הזרם המרכזי של המנהיגות הערבית בישראל לאסטרטגיה פוליטית המבוססת על שיתוף פעולה עמוק דווקא עם ממשלות הימין של בנימין נתניהו. אחד הביטויים המפורשים לתהליך הזה הוא השותפות שנוצרה בין ראש הרשימה הערבית המשותפת, אימן עודה, ובין הפקידות הממשלתית במשרד האוצר ובמשרד לשוויון חברתי סביב גיבוש תכנית החומש התקדימית למגזר הערבי, שהתקבלה בדצמבר 2015 כהחלטת ממשלה 922.

עודה ואנשיו היוו חלק מתהליך הגיבוש של התוכנית, שעל פי רוב הדעות היא משמעותית במונחים תקציביים: 12 מיליארד שקלים לפחות מתוך מסגרת כוללת של 15 מיליארדים, שהובטחו למען קידום שורה של מיזמים מרכזיים במגזר הערבי. כל זאת גם בהקשר פוליטי בעייתי לכאורה עבור ראש הממשלה, על רקע 'אינתיפאדת היחידים' שהתחוללה בתקופה הנדונה בגדה המערבית ובירושלים והקרינה במידה מסוימת גם על המגזר הערבי בישראל. לפי הדיווחים הממשלתיים ניכרת התקדמות בביצוע התכנית מאז אושרה כמנוף מרכזי לקידום השילוב הכלכלי, תוך צמצום הפערים והרחבת השוויון האזרחי בין יהודים לערבים.

שיתוף הפעולה של הרשימה המשותפת עם הדרג הממשלתי בישראל אינו מקרי. הוא מבוסס על מפגש של אינטרסים בין הממסד הישראלי לבין המנהיגות הפוליטית הערבית. מצד אחד, ניצבה מדיניות ממשלתית כלכלית ניאוו-ליברלית שראתה לנגד עיניה את חיזוק הכלכלה הלאומית באמצעות הקטנת נפח התמיכה הממשלתית במגזרים מוחלשים באמצעות מהלכים לשילובם בכלכלה, לצורך הגדלת הפריון במשק.

מצד שני, ניצבת התמורה בפוליטיקה הערבית שבאה לידי ביטוי ערב הבחירות לכנסת העשרים (2014) בדמות הקמת הרשימה הערבית המשותפת. בהקמתה של זו לא הייתה רק חדשנות מבנית, מעצם הברית הפוליטית שנוצרה, זו לראשונה, בין הכוחות הפוליטיים השונים במגזר, אלא גם ביטוי לתמורה רעיונית.

לאחר שני עשורים, מאז אירועי אוקטובר 2000 בהם היטלטלה הפוליטיקה הערבית בין שני מוקדים של אסטרטגיות פוליטיות: זו הלאומית, שהובילו אנשי בל"ד וגורמי העמותות שעמדו מאחורי מסמכי החזון הערביים, וזו הדתית, שהובילה התנועה האסלאמית בראשות ראא'ד צלאח. עתה הסתמן כיוון רעיוני חדש-ישן. לא עוד קריאת תיגר מפורשת על רעיון המדינה היהודית-דמוקרטית, אלא ניסיון לרתום את השיח החברתי בישראל לתכלית פרקטית ו'צנועה' יותר של קידום יעדי החברה הערבית בישראל בתחום החברתי-כלכלי.



מבחינות רבות, הבחירה של אימן עודה, במקורו איש מפלגת חד"ש, להשתית את העשייה המפלגתית על היסוד החברתי, מבלי לזנוח את שני המוקדים – הלאומי והדתי אסלאמי - או לשלול את קיומם, התבססה על הדואליות הרעיונית השורשית שאפיינה מאז ומתמיד את מפלגתו. חד"ש ידעה גם בעברה, למין שנות השבעים, לשלב בין גישה ערבית-לאומית לבין גישה אזרחית, ששמה את יהבה על מאמץ לחולל צמצום בפערים בין יהודים וערבים בישראל.

בשונה משנים עברו, הפעם הדגש שניתן לקידום מאווי האוכלוסייה הערבית בתחום החברתי התכתב לא רק עם התהליכים בחברה הישראלית למן מחאת קיץ 2011, אלא גם עם המדיניות הממשלתית הכוללת בתחום הכלכלי, שראתה לנכון לצמצם את הישענות מגזרים מוחלשים, כמו זה הערבי והחרדי, על תקציב המדינה, באמצעות עידוד כניסתם לשוק העבודה.

כך, אם כן, נפגשו התמורות הפוליטיות הפנימיות במגזר הערבי עם האינטרסים הממשלתיים והכשירו את הקרקע לשיתוף הפעולה בין אימן עודה ובין ממשלת נתניהו. אינדיקציה לקיומה של הסימביוזה הזו היא השתיקה המאפיינת את הפוליטיקה הערבית בחודשים האחרונים ביחס לחקירות ראש הממשלה, בשונה למשל מנטיית הפוליטיקה הערבית ליטול חלק במאבקים פוליטיים-חברתיים בישראל, דוגמת ההשתתפות של גורמים שונים בציבוריות הערבית במחאה החברתית הגדולה בשנת 2011.

הפעם מאופיין השיח הערבי בקול דממה דקה, ללמדנו על האינטרס הפוליטי המובהק של הרשימה המשותפת והעומד בראשה ביציבות פוליטית, העשויה להבטיח את המשך מימוש תכנית החומש הממשלתית. שתיקה מאפיינת את הרשימה המשותפת גם ביחס לנושאי השעה שיש להם הקשר מזרח תיכוני מובהק, כמו למשל מכלול האירועים בסוריה, מה שעשוי להעיד על נטיית גורמים מרכזיים בה למקד את עשייתה בהיבטים המקומיים הפנים-ישראליים, ולהימנע מעיסוק מיותר ומזיק בסוגיות שעלולות לצבוע את הרשימה המשותפת בגווני מובהקים של תנועה המעמידה את ההקשר החיצוני בראש סדר עדיפויותיה.

עדות בולטת מן התקופה האחרונה לשינוי המתחולל בפוליטיקה הערבית וביחסה אל המדינה ניתן למצוא במאמר שפרסם אימן עודה בעיתון 'הארץ' ערב יום העצמאות הישראלי ('באתי להפריע לחגיגה', 17 אפריל), שבו פנה לציבור היהודי בבקשה להכיר במשמעות המקופלת בהקמתה של מדינת ישראל מנקודת מבטו של הצד הערבי. הנקודה המרכזית במאמרו של עודה היא היעדר התביעה, האופיינית למשל לגורמי בל"ד השותפים לרשימה המשותפת, לשינוי דמותה של מדינת ישראל והמבנה החוקתי שלה.

מנקודת מבט זו, דומה כי באסטרטגיה הפוליטית שמוביל עודה אין אמנם התפרקות מוחלטת מהשיח הלאומי ואין התכחשות ליסודות המורכבים המדריכים את הקונפליקט בין המדינה לבין המיעוט, אך יש בה נכונות לעמעם את נוכחותם ולהירתם למהלך פרקטי של קידום אינטרסים משותפים המבוססים על כלכלה, בצלן של מחלוקות עמוקות והיסטוריה טעונה.



נראה כי לראשונה מאז קום המדינה בחרה המנהיגות הפוליטית הערבית להמיר את מה שנחשבה לברית ההיסטורית עם השמאל שאכזב ונחלש, בברית חדשה, דווקא עם הימין הפוליטי, שאמנם דובר בשפה של הדרה ובשיח אנטי-ערבי מעל פני השטח, אבל בפועל מקדם מהלך הפוך של שיתוף פעולה כלכלי חסר תקדים עם המיעוט ועם מנהיגותו הפרגמטית.

במבט כולל, המציאות הנוכחית מקפלת בתוכה הזדמנות גדולה לישראל בכל הנוגע להקהיית עוצמת הקונפליקט ולשילוב הערבים בכלכלת המדינה. דא עקא, שהממשלה צריכה לתת דעתה לפער שעלול להתרחב בין מגמת השילוב הכלכלי המואצת לבין המגמה ההפוכה של דחיקה פוליטית שעלולה להחרیف את פער הציפיות של הערבים לכך שהשילוב הכלכלי יוביל גם למציאות פוליטית משופרת.



הנשים הערביות בישראל – לקראת יותר ייצוג והשפעה ברשויות המקומיות

ופאא' שאהין טראד* וח'דר סואעד

מעמד הנשים הערביות בישראל עבר תמורות משמעותיות בעשורים האחרונים, הן בחברה הישראלית הכללית והן בתוך החברה הערבית עצמה. אמנם הנשים הערביות עדיין לא זוכות לייצוג הולם במערכות ובתחומים שונים בישראל (כגון אקדמיה, רפואה, מערכת המשפט, משרדי ממשלה והמערכת הפוליטית הארצית), גם אם הייצוג שלהן מצוי במגמת עלייה מתמדת. כאשר בוחנים את ייצוגן של הנשים הערביות בשלטון המקומי, בתוך החברה הערבית עצמה, מגלים תמונה עגומה במיוחד. החברה הערבית בישראל הדירה בעבר וממשיכה להדיר נשים מתהליכי קבלת החלטות ועיצוב מדיניות מתוך תפישה מסורתית שמדובר בתחום גברי, שאין לנשים מה לתרום בו. תפישה זו היוותה חסם בפני הנשים הערביות להגיע לתפקידי מפתח, עמדות הנהגה או משרות בכירות.

מאז קום המדינה, נבחרו בסה"כ 44 נשים ערביות כחברות בגופים הנבחרים של הרשויות המקומיות הערביות בישראל. בבחירות המוניציפאליות של 2008 שש נשים בלבד זכו להיבחר מבין 146 שמועמדותן הוצגה. בבחירות 2013 הצליחו 20 נשים ערביות להשתלב במועצות המקומיות, מתוך 304 מועמדות, עשר מתוכן זכו לייצוג בזכות הסכמי רוטציה פנימיים (חלקן כיהן חודשים בודדים). אם כן, אפשר להצביע על מגמה חיובית בעשור האחרון, אולם שיעור הייצוג של נשים נותר מינורי וחסר השפעה. אף אישה לא נבחרה לראשות אף אחת מהרשויות, ואף לא היה מינוי של אישה לתפקיד סגנית או ממלאת-מקום ראש רשות.

מלבד החסם החברתי-תרבותי, קיים גם כשל חקיקתי-מוסדי. עד כה אין חוק בישראל המבטיח ייצוג נשי במפלגות וברשימות לבחירות מוניציפאליות או ארציות, ולא ננקטו שום צעדים להבטחת הדבר, מלבד הניסיון של חלק מהמפלגות לתקן את חוק הבחירות למען הבטחת ייצוג נשי הולם. מדובר בארגונים שהרכיבו יחדיו את "הקואליציה הנשית למען ייצוג פוליטי".

לקראת הבחירות לרשויות המקומיות שייערכו בסוף אוקטובר 2018 התגבשה קואליציית "קולך הוא כוח" (צותכ קוה, صوتك قوة), הכוללת אחת עשרה עמותות הפועלות בחברה הערבית. הקואליציה החלה לפעול למען הבטחת ייצוג פוליטי נשי ברשויות המקומיות הערביות, על בסיס התפיסה שייצוג פוליטי הוא זכות יסוד לכל אזרח ואזרחית בחברה דמוקרטית המבקשת לקיים שוויון וצדק חברתי, והוא אמור לקבל ביטוי בשותפות אמתית של נשים בעשייה ציבורית, פוליטית וכלכלית. שותפות זו אמורה לכלול ייצוג הולם במוסדות המפלגתיים ועיגון חוקי שמבטיח את הייצוג הנשי. בדמוקרטיה אין מקום להגבלת מרחב הפעולה הנשי, שכן נשים הן חלק מהחברה, ועל כן צריכות לקבל ייצוג והזדמנות ראויה לשרת את החברה, מה שדורש מתן מרחב פעולה, ומתן אפשרות לכמה שיותר נשים לפעול בתחום העשייה המוניציפאלי. הכוונה היא לאפשר לנשים לא רק לבחור באופן חופשי אלא גם להתמודד ולהיבחר לרשויות מקומיות, הממשיכות להתאפיין במידה רבה על דפוסים פטריארכליים, שוביניסטיים ושמרניים.



הקואליציה הוקמה על-ידי עמותות בתחום זכויות האדם והאזרח וזכויות הנשים במישור המקומי והמישור הארצי. פעילותה מושתתת על: (1) ארגון והפעלה של קבוצות נשים וצעירות ביישובים הערבים למען הצבת סוגיית ייצוג הנשים על סדר היום של הבחירות, כולל במצעים של המועמדים והמועמדות בבחירות הקרובות; (2) הכשרה וליווי מקצועי ומוראלי לנשים אשר רוצות להתמודד ומחליטות ליטול חלק במערכת הבחירות; (3) קידום הנושא בתקשורת ויצירת שותפויות וקמפיינים לקידום נושא ייצוג הנשים, תקשורתית וציבורית, כדי להשפיע על השיח החברתי; (4) יצירת שיתופי פעולה בין עמותות הפועלות בשדה למען קידום זכויות נשים. הקואליציה פועלת להדגיש את נושא ייצוג הנשים הערביות ולחיזוק המודעות בקרב נשים ערביות ביחס לזכותן להתמודד, בשאיפה להכפיל את מספר המתמודדות במסגרת הרשימות והמפלגות, כך שהייצוג הנשי יהיה לכל הפחות 25-30 אחוזים.

לקידום ייצוג הכוח הנשי בשלטון המקומי ובחברה הערבית יש לו השלכות ערכיות וחברתיות רבות. הוא אמור לפתח ולממש ערכים הומניים ודמוקרטיים בסיסיים, בראשם ערכי השוויון, הפלורליזם והצדק. כמו כן, יש בכך שבירה של מערכת הערכים המסורתיים השולטת בחברה הערבית. הצלחה תעזור לנשים הערביות לממש את הפוטנציאל האישי והקולקטיבי שלהן בתחומים שונים, בראשם התחום החברתי והכלכלי. כיום רק כ-40% מהנשים הערביות משולבות בשוק העבודה. השתלבות נשים בעמדות הנהגה תעודד יציאת נשים לעבודה, תקדם את המצב הכלכלי של החברה הערבית, תצמצם את העוני, תעמיק את סיכויי החינוך וההשכלה הגבוהה ובטווח הארוך תייצר שגשוג של החברה הישראלית כולה.

**גב' ופאא' שאהין-טראד היא מנכ"לית עמותת אל-זהראא' לקידום מעמד האישה*



מדד הביטחון האישי בחברה הערבית 2017

עו"ד רסול סעדה*

במאי האחרון, פרסמה עמותת יוזמות קרן אברהם את "מדד הביטחון האישי", שהציג תמונת מצב של האלימות, הביטחון האישי והשיטור ביישובים הערביים בשנת 2017. זהו הדו"ח הראשון בסדרת דו"חות שנתיים שמתוכננים לעקוב אחר העמדות של האזרחים הערבים בסוגיות של שיטור ואלימות, עבודת המשטרה בקרב האוכלוסייה הערבית ויישום החלטת הממשלה 1402 להגברת הביטחון האישי במגזר הערבי שנתקבלה ב-10 באפריל 2016.

בשנים האחרונות מסתמנת עלייה תלולה בשיעורי הפשיעה והאלימות בחברה הערבית. דומה שהתופעה הגיעה לכדי מגפה. בשנת 2017 קופחו חייהם של 70 אזרחים ערבים בנסיבות של פשיעה, ושיעורם מכלל הנרצחים וההרוגים בישראל, בשל מעשי אלימות, באותה שנה היה למעלה מ-55 אחוזים.

הסיבות המרכזיות לאלימות בחברה הערבית הן: (1) נוכחות בלתי מספקת של המשטרה ביישובים הערביים; (2) מצבה החברתי-כלכלי של האוכלוסייה הערבית – מחצית מכלל המשפחות הערביות מוגדרות כעניות וכמעט שני שלישים מהילדים הערבים חיים מתחת לקו העוני; (3) אבטלה נרחבת – בעיקר בקרב הצעירים והצעירות; (4) ומעבר לכך – התמורות שחלו בחברה הערבית והיטלטלותה בין המסורת למודרנה, בנסיבות של היעדר שירותי ממשלה מספיקים, אפליה כלפי האזרחים הערבים ואי-שוויון ביחס לחברת הרוב היהודית.

בשנים האחרונות מסתמנת בקרב גורמי ממשלה ההכרה שלאורך השנים היה יחסה של המשטרה כלפי האזרחים בלתי-מספק ובלתי-שוויוני. בה בעת השתרשה בחברה הערבית ההכרה שהאלימות והפשיעה הן כיום איום אסטרטגי הפוגע בה קשות. נראה כי שני הצדדים – הן הממשלה והן הציבור הערבי – מכירים בכך שללא שיתוף פעולה המבוסס על אמון ביניהם, לא יתאפשר להילחם בפשיעה ביעילות.

סקר הביטחון האישי 2017 מתמקד השנה בחמישה תחומים: (1) תחושות ועמדות כלפי היקף האלימות; (2) עמדות הקשורות לתחומי האלימות השונים; (3) מידת תחושת הביטחון והיקף החשיפה לאלימות של האזרחים; (4) מידת הנכונות להירתם למאבק באלימות; (5) עמדות כלפי פעילות והתנהלות המשטרה.

הסקר נערך על בסיס מדגם מייצג של החברה הערבית כולה. לשם השוואה נערך במקביל סקר ארצי על בסיס מדגם מייצג של החברה היהודית. ממצאי הסקר ממחישים את המחסור בשיטור בחברה הערבית, ומדיווחי הנשאלים הערבים עולה תחושה של הפקרות והזנחה מצד המשטרה:

1. שיעור הערבים הגורסים כי ביישוב מגוריהם קיימת בעיית אלימות עומד על 54 אחוזים, והוא גבוה פי ארבעה משיעור היהודים הגורסים כך.
2. אשר לסוגי האלימות, שיעור האזרחים הערבים החשופים לפריצות וגנבות גבוה: בחברה היהודית הוא עומד על 53 אחוזים ובחברה הערבית על 58 אחוזים. האזרח היהודי חש שהוא בטוח מפני



- אלימות ומפני פגיעה בנפש הרבה יותר מן האזרח הערבי, אולם בעבירות רכוש, פריצות וגנבות, החששות דומים בשתי האוכלוסיות.
3. תופעת דמי החסות ("ח'אוה") נתפסת כתופעה חמורה יותר בחברה הערבית לעומת היהודית.
4. שני המגזרים, הערבי והיהודי, סבורים כי בעיר מגוריהם רווח השימוש בסמים, אם כי בחברה הערבית הבעיה נפוצה יותר: כמחצית סבורים כך לעומת כשליש מהאזרחים היהודים. אשר לסחר בסמים, 20 אחוזים מהציבור היהודי סבורים שישוכם סובל מבעיה של סחר בסמים לעומת שיעור כפול בציבור הערבי – 40 אחוזים.
5. השימוש הבלתי-חוקי בנשק מסתמן כבעיה חמורה בציבור הערבי: 49 אחוזים סבורים כי ביישובם רווחת הבעיה של ירי ושימוש בנשק בלתי-חוקי, לעומת 7 אחוזים בלבד בקרב היהודים.
6. שיעור האזרחים היהודים הסבורים כי בעירם קיימת תופעה של אלימות במשפחה עומד על 14 אחוזים לעומת 33 אחוזים בחברה הערבית. ניכרים הבדלים מובהקים בין גברים ונשים בעמדות כלפי תופעת האלימות במשפחה: הנשים בשני המגזרים סבורות כי קיימת אלימות במשפחה ושיעורן עולה על זה של הגברים הסבורים כך.
7. תחושת חוסר הביטחון האישי של האזרח הערבי גדולה פי 2.5 מזו של האזרח היהודי. שיעור הערבים החשים חוסר ביטחון בעיר מגוריהם עומד על 32 אחוזים לעומת 13 אחוזים מקרב היהודים.
8. העמדות כלפי המשטרה מעלות כי 63 אחוזים מהאזרחים היהודים מטילים על המשטרה את האחריות לביטחון התושבים לעומת 36 אחוזים בלבד מהאזרחים הערבים. נתונים מדאיגים אלה מלמדים שרובו של הציבור הערבי אינו מסתמך כלל על המשטרה ואינו מטיל עליה את האחריות לביטחונו. מאידך גיסא, שיעור האזרחים הערבים הסבורים כי המשפחה וההורים הם האחראים לביטחון האישי של התושבים עומד על 32 אחוזים, לעומת אחוז אחד בלבד מהאזרחים היהודים.
9. כ-70 אחוזים מהאזרחים הערבים מוכנים להשתתף במאבק באלימות לעומת 39 אחוזים מהאזרחים היהודים. רובו של הציבור הערבי סבור שהגיעה העת למלחמה באלימות ו-70 אחוזים מוכנים להירתם לכך.
10. שיעור ניכר מן הנשאלים בשני המגזרים אינם רוחשים אמון למשטרה או מאמינים בה במידה מועטה – 59 אחוזים מקרב הערבים ו-54 אחוזים מקרב היהודים. השוואה לממצאי סקר קודם שנעשה ב-2014 מלמדת שחל כרסום באמון כלפי המשטרה והוא הולך ויורד. הנשאלים הביעו גם אי-שביעות רצון מפעילותה של המשטרה: 53 אחוזים מהציבור היהודי ו-61 אחוזים מהציבור הערבי.
11. על אף חוסר האמון ואי-שביעות הרצון הכללית מתפקוד המשטרה, שיעור הערבים במדינה התומכים בהקמת תחנת משטרה במקום מגוריהם עומד על 77 אחוזים. יתר על כן, 79 אחוזים מהאזרחים הערבים מוכנים לדווח למשטרה על פשע או על עבירה שהיו עדים לה. ממצא זה מעיד על נכונות לשיתוף פעולה עם המשטרה כדי למגר את האלימות.
12. רוב גדול מכלל אזרחי המדינה הערבים, 72 אחוזים, תומכים בשילוב ערבים במשטרה ו-48 אחוזים מוכנים לשרת במשטרה בעצמם או שאחד מבני משפחתם ישרת בה.



עמותת יוזמות קרן אברהם מייחסת חשיבות עליונה למאבק בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית, והיא רואה בהם מכשול לפיתוחו ולשגשוגו של המיעוט הערבי-פלסטיני ולשילובו במדינה. לשם כך הוקם בעמותה מיזם "קהילות בטוחות" המתמקד בקידום תפיסת שיטור שירותית ומיטיבה לאזרחים הערבים, בביסוס מנגנוני הידברות בין המשטרה לבין הקהילה, בחינוך נגד אלימות ובהקמת שירותים מצילי חיים ביישובים הערביים.

ההמלצות העיקריות של הדו"ח לשיפור הביטחון האישי ביישובים הערביים הן:

1. ליזום תכנית מערכתית רב-שנתית למאבק באלימות ביישובים הערביים ולהקצות את המשאבים הדרושים ליישומה.
2. נוכחות קבועה ומיטיבה של המשטרה ביישובים הערביים תוך אימוץ גישה שירותית ומבוססת-קהילה כלפי התושבים.
3. מיקום תחנות המשטרה במתחמי חירום ביישובים הערביים.
4. הידברות ממוסדת וקבועה בין המשטרה לבין הקהילה.
5. ייזום מבצעים נוספים למסירת נשק בלתי חוקי מרצון ובה בעת להגביר את האכיפה בתחום זה.
6. פיתוח תכניות חינוך נגד אלימות במסגרות החינוך הפורמליות והבלתי-פורמליות ביישובים הערביים.
7. מחקרי עומק ביישובים שבהם יש תחנות משטרה וביישובים שבהם הוקמו לאחרונה תחנות משטרה כדי לבדוק את השפעתן על צמצום האלימות.

*עו"ד רסול סעדה הוא מנהל מיזם קהילות בטוחות, עמותת יוזמות קרן אברהם.



קישורים והפניות

עורך: ח'דר סואעד

דו"חות ומחקרים

ספר החברה הערבית: אוכלוסייה, חברה, כלכלה (9) של מכון ואן-ליר. הספר סוקר שישה תחומים: דמוגרפיה, עבודה, רמת חיים, חינוך והשכלה גבוהה, שלטון מקומי, ועמדות האוכלוסייה כלפי סביבת המגורים ובית המגורים. הספר מציג תמונה עדכנית ומפורטת של כל תחום ומבט התפתחותי, באמצעות לוחות מסכמים של נתונים מראשית האלף הנוכחי ועד לנתונים העדכניים ביותר, חלקם מתוך השוואה לאוכלוסייה היהודית. [לחצו לקריאה](#).

כלכלת החברה הערבית בישראל – מאמר של פרופ' ערן ישיב וד"ר ניצה (קלינר) קסיר, אשר יתפרסם בספר "כלכלת ישראל בעשרים השנים האחרונות", בעריכת: אבי בן בסט, ראובן גרונאו ואסף זוסמן, בהוצאת מכון פאלק, האוניברסיטה העברית. [לחצו לקריאה](#).

לימוד ערבית בחינוך העברי - מחסמים לסיכויים – מסמך מדיניות של עמותת סיכוי לקידום שוויון אזרחי, תחקיר וכתבה: מיכל בליקוף, עריכה: גילי רעי ויעלה מזור. המחקר של עמותת סיכוי חושף תמונה עגומה: 8.6 אחוזים בלבד מהיהודים הבוגרים מסוגלים לנהל שיחה בסיסית בערבית, ורק 1.6 אחוז רכשו את השפה בבית הספר. המסמך מציג ומנתח מה קורה במערכת החינוך, איך אפשר להסביר את שיעורי הצלחה הנמוכים כל כך בלימודי הערבית, חושף את הגורמים והחסמים לכך, ומציג המלצות לתיקון המצב. [לחצו לקריאת תקציר המנהלים](#); [לחצו כאן לקריאת הדו"ח המלא](#).

למה הגברים הערבים הם הבעיה הבאה של שוק העבודה בישראל? – כתבה ב-Ynet על אחד הממצאים המרכזיים במחקר של פרופ' ערן ישיב וד"ר קלינר קסיר. [לחצו לקריאה](#).

מדד הביטחון האישי בחברה הערבית 2017 – דו"ח "אלימות, ביטחון אישי ושיטור ביישובים הערביים של עמותת יוזמות קרן אברהם. [לחצו כאן לתקציר](#); [לחצו כאן לדו"ח המלא](#).

הסקר החברתי-כלכלי של אגודת הגליל למחקר ושירותי בריאות – לחצו לקריאה (התקציר בעברית מתחיל בעמוד 28).

החינוך הבלתי פורמלי בחברה הערבית: חזון ומעשה – מחקר מדיניות מאת: נסרין חדאד חאג'י-יחיא ואריק רודניצקי, המכון הישראלי לדמוקרטיה. [לחצו לקריאה](#).

תרבות

מפתח – ספרות ערבית בעברית - פרויקט חדש וייחודי המבקש לתרגם יצירות מהתרבות ומהספרות הערבית ולהנגישן לקורא הישראלי. הפרויקט הוא יוזמה של מתרגמים וחוקרי השפה הערבית, יהודים ופלסטינים, והוא תוצר של פורום המתרגמים ערבית-עברית שהתגבש במכון ואן-ליר בירושלים.



הפרויקט שואף להביא לקדמת הבמה את חיי התושבים באזור מתוך נקודת מבט אנושית, כמו גם לסמן מציאות חברתית-פוליטית אחרת. [לחצו כאן לכניסה לעמוד הפרויקט](#).

הסרט "מחוץ למגרש" – סרט תעודה של ערוץ כאן (ערוץ 33 של תאגיד השידור הישראלי) המלווה את שחקני כדורגל בולטים בחברה הערבית. [לחצו לצפייה](#) בערוץ היוטיוב של ערוץ כאן.

תעסוקה ויזמות

כלכלת החברה הערבית בישראל: זרקור על חסמים לתעסוקה – מצגת של ד"ר ניצה (קלינר) קסיר מהכנס השנתי של גבעת חביבה. [לחצו לקריאה](#).

כמה באמת משתכרים העובדים הערבים בישראל? כתבה בדה-מרקר, 25.06.2018. [לחצו לקריאה](#).

היזם החברתי שמעסיק 2,000 עובדים ערבים, דרוזים וחרדים – ריאיון עם עמאד תלחמי. גלובס, 05.06.2018. [לחצו לקריאה](#).

מחפשת את השוויון: האישה שנאבקת על ההזדמנות השווה שלכם בעבודה. ריאיון עם עו"ד מרים כפאה, נצבת שוויון הזדמנויות בעבודה. Ynet, 24.06.2018. [לחצו לקריאה](#).

תעסוקת נשים ערביות בדואיות בנגב – דו"ח פורום דו-קיום בנגב לשוויון אזרחי. [לחצו לקריאה](#).

יעדי התעסוקה מתעלמים מהבעיות של הערבים והחרדים. לקראת פרסום המלצות הוועדה המיוחדת לבחינת יעדי התעסוקה לעשור הבא. דה-מרקר, 17.06.2018. [לחצו לקריאה](#).

מינויים

פרופ' מונא ח'ורי-פסאברי, נבחרה לדיקנית ביה"ס לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית ע"ש פאול ברוואלד באוניברסיטה העברית. פרופ' ח'ורי-פסאברי היא חוקרת בעלת שם בתחום האלימות, עבריינות נוער, אלימות בבתי-הספר, התמודדות עם אלימות, בריונות ברשת. בעבר כיהנה כחברת האקדמיה הצעירה הישראלית (2015), האקדמיה הצעירה העולמית (2016), כיהנה כיועצת נשיא האוניברסיטה העברית להנגשת ההשכלה הגבוהה לאוכלוסייה הערבית. [לחצו לקריאה](#) של פוסט ברכה בדף הפייסבוק של ביה"ס לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית, האוניברסיטה העברית.

לראשונה: שופטת דרוזית נבחרה לבית הדין לעבודה – הוועדה לבחירת שופטים בחרה בעו"ד סאוסן אל-קאסם כשופטת בבית הדין האזורי לעבודה בחיפה. אל-קאסם, בת 49 מתל אביב, משמשת כיום כסגנית בכירה ליועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי והקימה את המרכז הערבי הראשון לטיפול בנפגעי תקיפה מינית - מרכז "אלסואר". [לחצו לקריאה](#).